

**КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ОДИН ІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ
ВИКЛАДАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

Пустовойт Б. А., Федяй І. О.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. У інформаційному суспільстві, до якого спрямований розвиток сучасної цивілізації, інформація становить стратегічну цінність нарівні з матеріальними та енергетичними ресурсами. Сучасні інформаційні технології, які дають можливість створювати, зберігати, переробляти інформацію і забезпечувати ефективні способи її подання споживачеві, є могутнім інструментом прискорення прогресу у всіх сферах розвитку суспільства, визначають конкурентоздатність країни, регіону, галузі, окремої організації чи освітнього закладу. Важлива роль у процесі створення і використання інформаційних технологій належить системі вищої освіти як основному джерелу висококваліфікованих кадрів і потужній базі фундаментальних і прикладних наукових досліджень. Специфіка вищої школи полягає в тому, що вона є, з одного боку, споживачем, а з іншого – активним виробником інформаційних технологій.

Ключові слова: кейс-технологія, сучасні інформаційні методи, заклади вищої освіти.

**КЕЙС-ТЕХНОЛОГИЯ, КАК ОДИН ИЗ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ
ПРЕПОДАВАНИЯ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ
ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ**

Пустовойт Б. А., Федяй И. А.

Харьковская государственная академия физической культуры

Аннотация. В информационном обществе, к которому направлено развитие современной цивилизации, информация представляет стратегическую ценность наравне с материальными и энергетическими ресурсами. Современные

информационные технологии, позволяющие создавать, хранить, перерабатывать информацию и обеспечивать эффективные способы ее представления потребителю, является мощным инструментом ускорения прогресса во всех сферах развития общества, определяют конкурентоспособность страны, региона, отрасли, отдельной организации или образовательного учреждения. Важная роль в процессе создания и использования информационных технологий принадлежит системе высшего образования как основному источнику высококвалифицированных кадров и мощной базе фундаментальных и прикладных научных исследований. Специфика высшей школы состоит в том, что она является, с одной стороны, потребителем, а с другой – активным производителем информационных технологий.

Ключевые слова: кейс-технология, современные информационные методы, высшие учебные заведения.

**CASE TECHNOLOGY AS ONE OF THE MODERN METHODS OF
TEACHING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FOR THE
COMPETENCE OF FUTURE PROFESSIONALS**

Pustovoit B. A., Fedyay I. A.

Kharkov State Academy of Physical Culture

Annotation. In the information society, to which the development of modern civilization is directed, information is of strategic value along with material and energy resources. Modern information technologies that allow to create, store, process information and provide effective ways to present it to the consumer are powerful tools for accelerating progress in all spheres of the development of society, determining the competitiveness of the country, region, industry, separate organization or educational institution. An important role in the process of creating and using information technologies belongs to the system of higher education as the main source of highly qualified personnel and a powerful base of fundamental and applied scientific research.

The specificity of higher education is that it is, on the one hand, a consumer, and on the other, an active producer of information technology.

Key words: case technology, modern information methods, higher educational institutions.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток суспільства вимагає нової системи освіти – «інноваційного навчання», яке сформувало б у тих, хто навчається, здатність до проєктивної детермінації майбутнього, відповідальність за нього, віру в себе і свої професійні здібності впливати на це майбутнє. Конкуренція на ринку праці, вимоги працедавців, які посилюються, необхідність підготовки фахівців, здатних до постійної самоосвіти зумовлюють упровадження до навчального процесу нових методів навчання.

Метою статті є обґрунтування доцільності використання сучасного методу кейс-технології у процесі навчання майбутніх фахівців у закладах вищої освіти для формування їх компетентності.

З огляду на поставлену мету ми виділяємо такі **завдання:** 1) виявити доцільність використання кейс-технологій; 2) охарактеризувати навчально-виховні можливості методу; 3) виявити недоліки впровадження кейс-технологій у процес навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційними методами навчання називають усі технології, що використовують спеціальні технічні інформаційні засоби (комп'ютер, аудіо, відео). Тоді, коли комп'ютери стали широко використовуватися в освіті, з'явився термін «нова інформаційна технологія навчання». Будь-яка технологія навчання по суті є інформаційною, адже основу технологічного процесу навчання складає інформація і її рух, навчально-виховний процес завжди супроводжується обміном інформацією між педагогом і студентом. Суть інформатизації вищої освіти полягає у створенні для педагогів і студентів сприятливих умов для вільного доступу до культурної, навчальної і наукової інформації. У практиці навчально-виховної діяльності сучасного

закладу вищої освіти найпоширенішими технологіями навчання є: диференційовані, проблемні, ігрові, інформаційно-комунікативні, кредитно-модульні, проектні, інтерактивні, тренінгові, кейс-технологія, MultiMedia-технологія та ін. [5].

Кейс-метод або метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності щодо проведення аналізу й діагностики проблем, спілкуватися іноземною мовою.

Гарвардська школа бізнесу подає таке визначення кейс-методу: «Метод навчання, за яким студенти та викладачі беруть участь у безпосередньому обговоренні ділових ситуацій та задач. Ці кейси, зазвичай, підготовлені в письмовій формі та сформульовані на основі досвіду реальних людей, що працюють у сфері підприємництва, читаються, вивчаються та обговорюються студентами. Вони є основою для проведення бесіди, дискусії в групі під керівництвом викладача. Тому кейс-метод є одночасно й особливим видом навчального матеріалу, і особливим способом використання цього матеріалу в навчальному процесі» [3].

Кейс – це події, які реально відбулися в певній сфері діяльності і які автор описав для того, щоб спонукати до дискусії навчальну аудиторію, надихнути студентів до обговорення та аналізу ситуації, до прийняття рішень.

Таким чином, ситуаційна вправа або кейс – це опис конкретної ситуації, який використовують як педагогічний інструмент, що допомагає студентам:

- глибше зрозуміти тему, розвинути уявлення;
- отримати підґрунтя для перевірки теорії, дослідження ідей, виявлення закономірностей, взаємозв'язків, формулювання гіпотез;
- пробудити інтерес, зацікавити, спонукати до дискусії;
- отримати додаткову інформацію, поглибити знання, переконатися у поглядах;

- розвинути й застосувати аналітичне та стратегічне мислення, вміння вирішувати проблеми й робити раціональні висновки, розвинути комунікаційні навички;
- поєднати теоретичні знання з реаліями життя, перетворити абстрактні знання у цінності і вміння студента.

Кейс-метод об'єднує теорію і складну реальність у навчальних завданнях, які обговорюються і вирішуються переважно в невеликих групах, до того ж теорія не ілюструється прикладами, а освоюється в процесі вивчення й аналізу прикладів [1].

Стосовно інших методів навчання, кейс-технологію можна уявити як складну систему, до якої інтегровані інші, більш прості методи пізнання. До нього входять моделювання, системний аналіз, проблемний метод, уявний експеримент, методи опису, класифікації, дискусії, ігрові методи тощо.

На сучасному етапі розвитку системи освіти необхідність упровадження кейс-методу в практику навчання зумовлена двома причинами:

- перша впливає із загальної спрямованості розвитку освіти, його орієнтації не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування вмінь і навичок розумової діяльності, розвиток здібностей, серед яких особлива увага приділяється схильності до навчання, зміні парадигми мислення, вмінню переробляти величезні масиви інформації;
- друга причина зумовлена розвитком вимог до якостей особистості фахівця, який окрім задоволення вимог першої тенденції повинен володіти також здатністю адекватно поводитися в різних ситуаціях, уміти системно й ефективно діяти в умовах кризи [2, 7].

Власний практичний досвід роботи зі студентами педагогічного навчального закладу показує, що кейс-технологія дозволяє більш успішно, в порівнянні з традиційною методикою навчання, розвивати творчі здібності учнів, формує навички виконання складних завдань у складі невеликих груп, допомагає фахівцям успішно аналізувати непередбачені ситуації, самостійно розробляти алго-

ритми прийняття рішення. Цей метод також сприяє розвитку технічного мислення, умінню вільно орієнтуватися в сучасному виробництві, готовності до плідної професійної діяльності, формування таких якостей, як ініціативність і самостійність.

Вплив кейс-методу на формування особистості майбутнього фахівця значний. Однак, спираючись на власні роздуми, вже можна стверджувати, що цей метод сприяє формуванню таких якостей майбутнього професіонала, в яких потребує не тільки система освіти, а й ринкове суспільство.

Кейс-метод має недоліки, які стримують його впровадження в освіту. Погоджуючись з Н.Л. Тітовою, можна виділити такі недоліки: неминуче «кількісне» і «якісне» спрощення моделі порівняно з вихідним об'єктом, «відшукування» готового рішення, а не його розробка тощо [6]. Крім значних недоліків, властивих самій природі кейса як специфічного методу навчання, що має і безперечні переваги, звернемо увагу і на те, що впровадження цього методу пов'язане з додатковими проблемами.

Ускладнює ситуацію те, що у закладах вищої освіти на факультетах і кафедрах або немає науково-методичних семінарів, або вони не працюють.

Навчитися використовувати інформаційний метод не викликає ніяких труднощів. Викладачеві лише потрібно перебудувати зручний для нього метод викладання дисципліни. Перехід на новий рівень навчання вимагає від викладача сміливості, впевненості, здатності правильно реагувати під час обговорення ситуацій навіть за неохочого бажання сприймати щось нове.

Ще одним недоліком упровадження кейс-технології є відсутність або недостатність необхідної навчальної та навчально-методичної літератури з нових методик викладання.

Інтерактивний метод застосовується в академічних групах «активних» студентів, тому буде важко використовувати кейс-технології в групах «пасивних» студентів. Студент має усвідомлювати, що користь від кейсу він може отримати лише тоді, коли буде брати активну участь у дискусії.

Звичайно, кейс-метод не принесе користі, якщо його відірвати від навчального процесу. Він має застосовуватися нарівні з іншими методами викладання. Питання, яке закономірно постає перед викладачем, коли рішення про використання кейс-методу на заняттях вже прийнято, полягає в тому, чи існує об'єктивний критичний мінімум (або максимум) кейсів, який забезпечить цілісність курсу та досягнення поставлених навчальних цілей. Важко дати універсальну пораду в цьому питанні, адже все залежить не тільки та не стільки від нашого бажання, але й від інтелектуального та освітнього рівня аудиторії, з якою ми працюємо, від її готовності працювати по-новому. Одна закономірність вже чітко простежується: чим вищий рівень освітньої програми, тим легше та ефективніше працювати з кейсами. Під час використання кейс-методу навчання необхідно дотримуватися певних правил складання кейса, брати до уваги особливості роботи з кейсом у різних вікових групах, дотримуватися організаційних правил роботи над кейсом у групі і, крім того, слід правильно визначити роль викладача, оскільки під час використання кейс-методу роль викладача суттєво відрізняється від традиційної [4].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з цього напрямку. Отже, зміст кейса повинен відображати навчальні цілі. Кейс може бути коротким чи довгим, може викладатися конкретно або узагальнено. Слід утримуватися від надмірно насиченої інформації та інформації, що не має безпосереднього відношення до теми, що розглядається. У цілому кейс має містити дозовану інформацію, яка дозволяла б студентам швидко зрозуміти суть проблеми та надавала б усі необхідні дані для її вирішення.

Кейси не повинні бути занадто великими. Великі за обсягом кейси більше підходять для підсумкових занять, для поточних занять краще використовувати невеликі. Практика показує, що максимальний обсяг кейса не повинен перевищувати 20 сторінок.

Під час розв'язання кейса студент не тільки використовує отримані знання, але й виявляє свої особисті якості, зокрема вміння працювати в групі, а та-

кож демонструє рівень бачення ситуації та рівень володіння іноземною мовою. До того ж активність роботи кожного, хто навчається за цією методикою, залежить від багатьох факторів, основними з яких є кількісний і якісний склад учасників, організаційна структура підгрупи, її розміщення, загальна організація роботи з кейсом, організація обговорення результатів, підведення підсумків.

Кейс-метод сьогодні має активне застосування в Україні, оскільки відповідає потребам часу і несе в собі великі можливості.

Перспективним напрямом подальшого наукового пошуку є аналіз застосування кейс-методу під час вивчення конкретних дисциплін підготовки кваліфікованих спеціалістів у закладах вищої освіти. Необхідний аналіз методичного, інформаційного, організаційного забезпечення впровадження кейс-методу на рівні організації навчально-виховного процесу навчального закладу і на рівні планування викладачем конкретної дисципліни.

Список використаних джерел.

1. Иванова Е.В. Инновационные педагогические технологии: модульное пособие для преподавателей профессиональной школы / под ред. Е. В. Иванова, Л. И. Косовой, Т. Ю. Аветовой. – С.-Пб.: Полиграф С. – 2004. – 160 с.
2. Ковальова К., Ковальов В. Методологічні аспекти методу casestudy при викладанні економічних дисциплін // Вища школа: проблеми екон. освіти. – 2010. – № 2. – С. 68-75.
3. Наумова М. Использование метода case-study в преподавании экономических дисциплин в высших учебных заведениях [Электронный ресурс] / М. Наумова, Л. Гладкова. – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/SocGum/Gnvp/2012_8_2Z9.pdf.
4. Сурмін Ю. П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні / Ю. П. Сурмін // Вісник НАДУ. – 2015. – № 2. – С. 19-29.
5. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / упоряд. О. Сидоренко, В. Чуба. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2001. – 256 с.

6. Титова Н. Л. «Базисный» кейс-метод: основы и практика использования / Н. Л. Титова // Бизнес-образование. – 1999. – № 2(3). – С. 99-112.
7. Царапкина Ю. М. Использование кейс-технологий при обучении студентов / Ю. М. Царапкина // Образование и наука. – 2015. – № 3 (122). – С. 120-128.